

Dendrochronologisch onderzoek van houtstalen van de Herenweg 106 te Donkerbroek en diverse andere stalen

Dendrochronologisch onderzoek van houtstalen van de Herenweg 106 te Donkerbroek en diverse andere stalen

Koor			Ringen	Wan	Spintgrens	Spint	Eindjaar	Kapjaar	CC	T-waarde	Kalender
IdCode	Locatie	Hout									
FR27801	nr 1 eiken vloerbalk	eiken	82	n	n	0	1666		0,81	10,6	FR27890
FR27802	nr2 eiken vloerbalk	eiken	67	n	j	20					
FR27803	nr 3 eiken vloerbalk	eiken	71	n	j	5	1676		0,77	10,1	FR27890
FR27804	nr 3 eiken vloerbalk	eiken	89	j	j	25	1696	1696	0,87	15,3	FR27890
FR27805	nr 3 eiken vloerbalk	eiken	75	j	j	25	1696	1696	0,87	14,9	FR27890
FR27890	.wid 1/3/4/5	eiken	112				1696	1696	0,45	5,2	FRQuspDuits2018R
FR27806	nr 4 grenen vloerbalk	grenen	176	n			1681		0,43	6,3	FRPisyNoorsT5R
FR27901	nr 13 vloerplank	vuren	64	n							
FR27902	nr 13 vloerplank		244	n			1895		0,63	12,6	FRPcabZwedR
FR27903	nr 13 vloerplank	vuren	259	n			1889		0,66	14,1	FRPcabZwedR
FR27904	nr 12 vloerplank	vuren	125	n			1845		0,46	5,8	FRPcab ZwedR36
FR27905	nr 12 vloerplank	vuren	148	n			1878		0,48	6,5	FRPcab ZwedR36
FR27906	nr 12 vloerplank	vuren	96	n							
FR27907	nr 14 balk	vuren	69	n			1821		0,55	5,4	FRPcab ZwedR36
FR27908	nr 14 balk	vuren	78	n			1828		0,54		FRPcab ZwedR36
FR27990	.wid 2/3/5/7/8		266				1895		0,68	5,6	FRPcabZwedR
FR28001	nr 5 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	42	n	n	0	1562		0,66	5,5	FRQuspNoorsKristF
FR28002	nr 5 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	35	n	n	0					
FR28003	nr 6 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	40	j	j	10					
FR28004	nr 7 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	158	n	n	0	1466		0,52	7,0	FRQuspNoorsKristF
FR28005	nr 8 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	177	n	j	3	1569		0,50	7,7	FRQuspNoorsKristF
FR28006	nr 9 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	139	j	j	15	1580	1580	0,51	7,0	FRQuspNoorsKristF
FR28007	nr 10 korbeel kerktoren Oudeschoot	eiken	71	n	j						
FR28101	nr 11 boerderij Haule 8432 PN 11	eiken	93								

Op 14-11-2019 zijn, in opdracht van Jouke Jongsma, van diverse balken en vloerplanken afkomstig van het pand op de Herenweg 106 8435 WX Donkerbroek en van hout afkomstig uit de kerktoren van Oudeschoot en hout afkomstig uit een boerderij in Haule stalen gezaagd voor een dendrochronologische ouderdomsbepaling van het hout.

De eiken- en de grenenbalken die ooit de dragende bouwlaag van de opkamer van de Herenweg 106 vormden hebben een vergelijkbare ouderdom en ze zullen in 1697-98 voor het eerst zijn toegepast (FR278)

Geen van de vurenhouten planken afkomstig van de Herenweg heeft een wan en het hout zal pas ná 1895 voor het eerst zijn toegepast. De vraag is of de balk (FR28901 en 02) uit een eerdere bouw fase afkomstig is.

Boorstaal FR28006 afgenomen van een korbeel afkomstig uit de kerktoren van Oudeschoot heeft een wan en als kapjaar 1580. Het valt aan te nemen dat deze constructiedelen in 1581-82 voor het eerst zijn toegepast.

De staal van de boerderij in Haule (FR28101 zie ook foto boven) laat een sterke groeiverstoring zien en kon helaas niet gedateerd worden. Wellicht kunnen er meer stalen afgenomen worden van de boerderij.

Wan: de buitenste, laatste, en dus de jongste jaarring die een boom heeft gevormd

Spint: de buitenste, open houtvaten van een boom waardoor de sapstroom omhoog gaat

Eindjaar: het jaar van de laatste ring die nog gemeten kan worden. In het geval dat de laatste jaarring een wan is, is het eindjaar ook het kapjaar. Als de laatste ring geen wan is, kan er alleen maar gesteld worden dat de boom ná het gemeten eindjaar is geveld.

Eiken heeft maar een beperkt aantal spintringen. Daarom bestaat bij eiken de mogelijkheid, wanneer er geen wan is maar er wel spintringen zijn, dat alsnog met behoorlijke zekerheid bepaald kan worden in welk jaar de boom is geveld.

Bij grenen geeft de overgang naar spinthout te weinig zekerheid om iets over het kapjaar van de boom te kunnen zeggen omdat het spinthout van grenen erg veel jaarringen kan hebben.

Kapjaar: het jaar dat een boom is gekapt. Dat hoeft niet hetzelfde jaar te zijn als het eindjaar!

Verskil bouwjaar en kapjaar: Uit de vergelijking van het dendrochronologisch vastgestelde kapjaar van bomen en de geschreven bronnen blijkt dat gebouwen over het algemeen binnen 1 à 2 jaar na de kap van het hout werden opgericht. In een heel enkel geval kan dat verschil tot 4 jaar oplopen.

Jaarringen: Voor een goede datering zijn minimaal 80 jaarringen nodig, maar liefst veel meer. In het geval dat er maar een 60-tal jaarringen zijn kan geprobeerd worden om meerdere meetreeksen met dezelfde context (meetreeksen uit hetzelfde object met eenzelfde herkomst en een hoge correlatie ten opzichte van elkaar) met elkaar te verbinden om zo toch een langere reeks te kunnen genereren.

Referentie: De referenties zijn de kalenders aan de hand waarvan het hout gedateerd wordt. Deze geven ook een indicatie over de herkomst van het hout. Dit is een dynamisch systeem dat voortdurend in ontwikkeling is. De verwachting is dat het land van herkomst (de provenance) steeds beter bepaald zal kunnen worden.

Correlatiecoëfficiënt en t-waarde: De correlatie geeft aan hoezeer twee getallenreeksen op elkaar lijken. Dat kunnen twee meetreeksen ten opzichte van elkaar zijn of een meetreeks ten opzichte van een kalender. De t-waarde combineert de correlatiecoëfficiënt met het aantal jaren dat de te vergelijken reeksen met elkaar overlappen. Hoe meer jaren overlap hoe beter. De t-waarde is het belangrijkste.

Wid: Een .wid is een datafile van een samengestelde meetreeks als resultante van de samenvoeging van meerdere andere meetreeksen. Het is dus geen houtstaal. In het geval dat er meerdere stalen uit één stuk hout zijn genomen worden de meetreeksen van die stalen gemiddeld. Het kan ook zijn dat er een "middelcurve" wordt gemaakt van meerdere stalen, afgenomen van één onderzoeksobject, die duidelijk uit hetzelfde herkomstgebied komen en een hoge correlatie laten zien. Door de meetreeksen van sterk op elkaar lijkende stalen samen te voegen ontstaat een middelcurve, die wordt opgeslagen in een .wid-file. Deze middelcurven dateren over het algemeen beter tegen een kalender.